

Schoolondersteuningsprofiel

Christelijk Lyceum Delft

locatie Molenhuispad

Samenwerkingsverband
VO Delflanden, 28.9

Looptijd: 2013 - 2015

Schoolondersteuningsprofiel

Inhoud:

Bijlagen bij het schoolondersteuningsprofiel	2
1. Inleiding	3
2. Algemene gegevens van de schoollocatie	
2.1 Contactgegevens algemeen.....	5
2.2 Onderwijsniveaus die op deze locatie kunnen worden gevolgd	5
2.3 Kengetallen	5
2.4 Algemene onderwijsvisie van de school en de visie op de ondersteuningsstructuur	6
2.5 Preventief beleid van de school op gebied van gedrag, veiligheid en gezondheid	7
3. De basisondersteuning binnen onze school	
3.1 Preventieve en licht curatieve interventies	9
3.1.1 Toelating, intake- en plaatsingsprocedure.....	9
3.1.2 Leerlingvolgsysteem.....	10
3.1.3 Mentoraat	11
3.1.4 Ondersteuning op didactisch/cognitief gebied	12
3.1.5 Ondersteuning op het gebied van de sociaal-emotionele ontwikkeling en gedrag.....	14
3.1.6 Ondersteuning van leerlingen met een lichamelijke, auditieve of visuele handicap.....	16
4. Extra ondersteuningsmogelijkheden binnen onze school	
4.1 Extra ondersteuning op het gebied van de leerontwikkeling.....	17
4.2 Extra ondersteuning op het gebied van de sociaal-emotionele ontwikkeling en gedrag.....	17
4.3 Ondersteuning in de thuissituatie	23
4.4 Grenzen aan de ondersteuning	24
5. Organisatie van de onderwijs ondersteuningsstructuur	
5.1 Contactgegevens ten behoeve van de aansturing van de interne ondersteuning	25
5.2 Functionarissen binnen de school	26
5.3 Contactgegevens eerste aanspreekpunt samenwerkingspartners	26
5.4 Inzet van specialisten vanuit de expertisepool.....	26
6. Samenwerking	28
7. Kwaliteitsbeleid op gebied van zorg en ondersteuning	29
8. Jaarwerkplan 2013 – 2015	30

Bijlagen bij het Schoolondersteuningsprofiel

- Schoolplan
- Veiligheidsplan
- Scholingsplan
- Klachten- en geschillenprocedure
- Kwaliteitszorgplan
- Plan fysieke toegankelijkheid/inrichtingsplan
- Protocol medisch handelen
- Verzuimbeleid en verzuimprotocol
- Ziekteverzuimbeleid en ziekteverzuimprotocol
- Protocol sluitende zorgketen
- Privacy protocol
- Pestprotocol
- Protocol Veilige School
- Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld
- Verwijsindex
- Dyslexieprotocol
- Dyscalculieprotocol
- Protocol Sociale Media
- Klokkenluidersregeling

1. Inleiding

Kenmerken van het schoolondersteuningsprofiel

In dit schoolondersteuningsprofiel worden de mogelijkheden van onze school beschreven voor het bieden van passend onderwijs aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften en hoe het ondersteuningsaanbod binnen onze school is georganiseerd.

Het schoolondersteuningsprofiel levert een beeld van zowel de onderwijsinhoudelijke, als de procesmatige en structurele kenmerken van onze schoollocatie op het niveau van de basisondersteuning alsmede de extra ondersteuning die onze school kan leveren in samenwerking met expertise van het samenwerkingsverband en/of de ketenpartners. Onze school heeft dit schoolondersteuningsprofiel opgesteld conform de wet Passend Onderwijs.

Gezamenlijke standaarden voor basisondersteuning binnen het samenwerkingsverband

De scholen en de schoolbesturen van het SWV VO Delft hebben in 2009 – 2010 gezamenlijke afspraken gemaakt over de basisondersteuning in het VO. Deze basisondersteuning bestaat uit zes standaarden die, op basis van indicatoren, beschrijven welk kwaliteitsniveau op de schoollocaties binnen het samenwerkingsverband minimaal aanwezig moet zijn.

De uitvoering van de standaarden voor de basisondersteuning valt onder de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. De standaarden voor de basisondersteuning is op alle scholen gelijk, maar de uitvoering hoeft niet volledig identiek te zijn. Scholen hebben samen vastgesteld wat tot de basisondersteuning behoort, maar elke school geeft dat vorm op de manier die aansluit bij de onderwijskundige visie, pedagogische visie of mensvisie van de school. Bij het bieden van een passend onderwijsaanbod wordt onderscheid gemaakt tussen basis-, breedte- en diepteondersteuning.

Wat is basisondersteuning:

Basisondersteuning is de onderwijsondersteuning die elke school binnen het samenwerkingsverband in huis heeft (minimum ondersteuningsniveau). Deze ondersteuning wordt in en om de reguliere klas geboden door de eigen school. Voor een groot deel kan deze onderwijsondersteuning worden geboden door de docent van de leerling met een ondersteuningsbehoefte. Door het creëren van een veilig pedagogisch klimaat, goed klassenmanagement, activerende instructievormen en effectieve leertijd (vitale onderdelen van een krachtig primair proces) worden gunstige randvoorwaarden geschapen voor succesvol leren en acceptabel gedrag. De leraar is handelingsbekwaam in het adequaat inspelen op uiteenlopende behoeften van leerlingen en weet in de lessen differentiatie toe te passen, zodat leerlingen met verschillende capaciteiten aan hun trekken komen.

Basisondersteuning:

Het geheel van preventieve en licht curatieve interventies afgesproken binnen ons samenwerkingsverband, die binnen de onderwijs ondersteuningsstructuur van de school, onder regie en verantwoordelijkheid van de school, waar nodig met inzet van expertise van andere scholen of de ketenpartners, zonder indicatiestelling, planmatig en op een overeengekomen kwaliteitsniveau worden uitgevoerd.

Wat is breedteondersteuning :

Breedteondersteuning wordt opgevat als de speciale onderwijsondersteuning die binnen een reguliere school beschikbaar is, in samenwerking en afstemming met het samenwerkingsverband, externe onderwijs- en/of zorginstellingen. Het aanbod aan breedteondersteuning draagt bij aan het zorgprofiel van de school.

Voorbeelden van breedteondersteuning:

- Tijdelijk toegevoegde ondersteuning voor de docent/het team door middel van de inzet van een specialist vanuit het samenwerkingsverband.
- Beschikbaarheid van leermiddelen/hulpmiddelen voor leerlingen met een specifieke handicap
- Plaatsing van een leerling in een structuurklas binnen de school.

Wat is diepteondersteuning:

Diepteondersteuning is de speciale onderwijsondersteuning die buiten de reguliere school is georganiseerd. Diepteondersteuning wordt geboden in speciale onderwijsvoorzieningen.

Breedte- en diepteondersteuning (extra ondersteuning):

Alle vormen en combinaties van onderwijs- en zorgarrangementen die de basisondersteuning overstijgen en die bijdragen aan een dekkend aanbod van ondersteuning en voorzieningen binnen het samenwerkingsverband, waarbij de bovengrens van het aanbod en de voorzieningen wordt bepaald door het jaarlijks beschikbare budget van het samenwerkingsverband. De extra ondersteuning wordt georganiseerd in de vorm van onderwijs- en zorgarrangementen, die licht curatief en tijdelijk van aard kunnen zijn, dan wel intensief, langdurend of structureel.

Werkwijze

Het schoolondersteuningsprofiel bestaat uit drie delen:

Deel 1: De checklist schoolondersteuningsprofiel

Hierin geven wij als school aan waar wij staat ten opzichte van de standaarden van basisondersteuning en welke ontwikkel- of actiepunten er zijn.

Deel 2: Het eigenlijke schoolondersteuningsprofiel

Hierin beschrijven wij als school op welke manier wij de basisondersteuning aanbieden en wat wij aan extra ondersteuning kunnen aanbieden, in samenwerking met expertise vanuit het samenwerkingsverband en/of de ketenpartners.

Deel 3: Het jaarwerkplan

Dit is een verzameling van actie- en ontwikkelpunten uit deel 1 en 2, waar wij als school gedurende het schooljaar mee aan de slag gaan.

2. Algemene gegevens van de schoollocatie

2.1 Contactgegevens algemeen

Kenmerk	Gegevens
Schoolbestuur	Stichting Christelijk Onderwijs te Delft e.o.
Denominatie	PC
Locatie brinnummer	01GX
Schoollocatie	Molenhuispad
Straat	Molenhuispad 1
Postcode en plaatsnaam	2614 GE Delft
Telefoonnummer	015 – 268 43 30

2.2 Onderwijsniveaus die op deze locatie kunnen worden gevolgd

	Alle leerjaren	Alleen onderbouw	Alleen bovenbouw
Praktijkonderwijs			
Vmbo BBL			
Vmbo BBL met Lwoo			
Vmbo KBL			
Vmbo KBL met Lwoo			
Vmbo -GL			
Vmbo -GL met Lwoo			
Vmbo -T/Mavo			
Vmbo -T/Mavo met Lwoo			
Havo	x		
Atheneum	x		
Gymnasium	x		
Anders, namelijk:			

2.3 Kengetallen

	09/10	10/11	11/12	12/13
Totaal aantal leerlingen Mhp	1.351	1.423	1.536	1.537
Totaal aantal klassen Mhp	53	55	60	60
Gemiddeld aantal leerlingen per klas Mhp	25	26	26	26
Leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte:				
• Aantal leerlingen Lwoo				
• Aantal leerlingen PRO				
• Vervallen!				
• Vervallen!				
• Aantal leerlingen LGF, REC 1 (ambulant begeleid)				
• Aantal leerlingen LGF, REC 2 (ambulant begeleid)				
• Aantal leerlingen LGF, REC 3 (ambulant begeleid)				
• Aantal leerlingen LGF, REC 4 (ambulant begeleid) Mhp	14	19	23	23
• Aantal leerlingen LGF (ambulant begeleid) + Lwoo				
• Aantal leerlingen LGF (ambulant begeleid) + PRO				
• Aantal leerlingen met een gediagnosticeerde leerstoornis Mhp (Dyslexie)	70	92	120	127
• Aantal leerlingen met een gediagnosticeerde gedragsstoornis Mhp (ADD, ADHD, Pdd, NOS, Asperger, Gilles de la Tourette)	27	40	58	79
• Aantal leerlingen met een vastgestelde hoogbegaafdheid (nieuw!)	2	3	2	2
• Aantal leerlingen met ondersteuningsaanbod vanuit SWV VO				
Aantal leerlingen met een handelingsplan (nieuw!)				
Aantal leerlingen met een ontwikkelingsperspectief (OOP) (nieuw!)				
Aantal leerlingen doorverwezen naar Speciaal Onderwijs				
Aantal leerlingen uitbesteed aan volwassenonderwijs (VAVO)	11	13	5	9
Aantal leerlingen tussentijds van school:				
• Onderbouw	1	2	2	6
• Bovenbouw	1	7	8	4

Aantal geslaagden en percentage geslaagden	N	%	N	%	N	%	N	%
• Branchecertificaat								
• MBO-1 (ook AKA)								
• MBO-2								
• Vmbo-BBL		100		100		100		92
• Vmbo-KBL		95		97		99		92
• Vmbo-G/T		92		89		96		91
• Havo		92		93		88		91
• Atheneum		95		93		89		94
• Gymnasium		95		93		89		94

2.4 Algemene onderwijsvisie van de school en de visie op de ondersteuningsstructuur

Wat	Kernachtige beschrijving
Algemene onderwijsvisie van de school	<p>Het CLD wil de volgende doelen bereiken.</p> <p>Doelen Een leerling die het CLD verlaat (ieder op zijn of haar niveau)</p> <ul style="list-style-type: none"> • heeft een diploma; • heeft een goed voorbereide, passende keus gemaakt voor het vervolgonderwijs; • beschikt daartoe over voldoende kennis, vak- en algemene vaardigheden en de juiste (studie-) houding; • beschikt daartoe over een goed zelfbeeld en een adequaat beeld van de maatschappelijke werkelijkheid; • kan constructief en kritisch meedenken en reageren op allerlei ontwikkelingen; • beseft dat gezamenlijk morele waarden belangrijk zijn in de maatschappij en weet welke waarden vanuit de christelijke levensbeschouwing essentieel zijn. <p>Leren Om deze doelen te realiseren is het van belang dat we op het domein van het leren twee belangrijke problemen onderkennen: een gebrek aan motivatie bij de consumerende leerling en het probleem dat veel leerlingen niet in staat zijn een verbinding te leggen tussen de verschillende kennisgebieden. Om deze problemen te lijf te gaan, leggen we in ons onderwijs accent op drie aspecten die motiverend werken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een context die er voor zorgt dat leerlingen de aangeboden stof zinvol vinden (vakkenintegratie, praktijksimulaties, projecten, profielonderwijs, betrokkenheid van bedrijfsleven en vervolgonderwijs) • een context waarin leerlingen samenwerkend kunnen leren (idem) • een leeromgeving die activeert met een accent op zelfstandig leren (werkplekken, projectruimtes en dergelijke). <p>Daarbij realiseren we ons het volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • leren gaat het beste in een goede balans tussen gestuurd onderwijs, zelfgestuurd leren en ervaringsgericht leren; • leren is ontwikkelen en dus de confrontatie met nieuwe inhouden, eisen en verwachtingen. Dat is uitdagend maar ook moeilijk en niet altijd leuk. <p>Aanbod Om deze doelen te realiseren hanteren we een onderwijsaanbod in drie leerlijnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een vakkenlijn • een vakoverstijgende lijn (de inhoud is voor alle leerlingen gelijk) • een maatwerklijn (de inhoud wordt bepaald door keuze, talent of noodzaak) <p>Karakterisering Anders gezegd, het onderwijs kenmerkt zich door:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • goed vakonderwijs; • oefeningen in samenwerken; • oefeningen in vertaling theorie naar praktijk maar ook in het vanuit de praktijk komen naar de juiste theoretische vragen; • confrontaties tussen de binnen- en buitenschoolse werkelijkheid en op die verbinding gerichte oefeningen; • reflecties op en confrontaties met eigen gedrag en aanspreken op verantwoordelijkheden; • oefeningen in het dragen van verantwoordelijkheid; • tenminste 1 maal in de schoolloopbaan een oefening in internationale contacten; • levensbeschouwelijk onderwijs en vorming (kennis van de bijbel, kennis van wereldgodsdiensten, ethiek, kritische discussie).
Visie op (leerlingen)zorg en ondersteuning	De bijzondere leerlingenzorg is in de eerste plaats een taak van de mentor. De mentor is de spil van de begeleiding. Voor die begeleiding kan, afhankelijk van de aard van de zorg, de steun worden ingeroepen van de leerlingbegeleider, de remedial teacher of de decaan. Bij zwaardere zorg wordt doorverwezen naar een externe deskundige. Leerlingenzorg staat in het CLD nooit op zichzelf maar is altijd gericht op het onderwijs. Dat wil zeggen dat we de leerlingen waar mogelijk de zorg bieden die ze nodig hebben om te kunnen voldoen aan de eisen en verwachtingen die het onderwijs stelt.
Vanuit de visie op zorg neemt de school leerlingen met ondersteuningsbehoeften aan.	Geïndiceerde leerlingen (LGF) kunnen terecht op het CLD, mits uit gezamenlijk overleg blijkt dat de school de benodigde zorg kan bieden. Leerlingen met andere ondersteuningsbehoeften kunnen in principe ook terecht op het CLD. Het CLD biedt plaats aan hoogbegaafde leerlingen of leerlingen met gedragsproblematiek. Ook leerlingen die moeite hebben met bepaalde studievaardigheden kunnen in overleg geplaatst worden. Bij de toelating wordt rekening gehouden met de aanwezige expertise in de school en de hoeveelheid leerlingen met een bijzondere ondersteuningsbehoefte die al in een bepaald leerjaar aanwezig zijn. Voor aanname van leerlingen die een fysieke beperking hebben is overleg noodzakelijk.
Visie op ouderbetrokkenheid ten aanzien van zorg en ondersteuning	Het CLD vindt de samenwerking tussen ouder(s)/verzorger(s) en school een belangrijke voorwaarde om tot goed onderwijs te komen. Alleen zo is het mogelijk om leerlingen optimaal te ondersteunen. Ouder(s)/verzorger(s) worden regelmatig geïnformeerd over de stappen die worden ondernomen in het kader van de bijzondere leerlingenzorg. Aan de ouder(s)/verzorger(s) wordt gevraagd om de school op de hoogte te houden van zorg die buiten de school om aan een leerling wordt aangeboden in het kader van gesignaleerde problemen. Het streven is de individuele zorg aan de leerling thuis, op school en door externe partijen, optimaal op elkaar af te stemmen.

2.5 Preventief beleid van de school op gebied van gedrag, veiligheid en gezondheid

Wat	Kernachtige beschrijving
De school hanteert protocollen in het kader van de veilige school.	<ol style="list-style-type: none"> 1) Veiligheidsplan <i>beschikbaar op locatie</i> 2) Veiligheidsregels <i>op website onder Algemeen/Veiligheid</i> 3) Leefregels <i>op website onder Algemeen/Leefregels</i> 4) Pestprotocol <i>in ontwikkeling</i> 5) Klachtenregeling <i>op website onder Regelingen en publicaties</i> 6) Klokkenuidersregeling <i>op website onder Regelingen en publicaties</i> 7) Protocol sociale media <i>op website onder Regelingen en publicaties</i> 8) Leerlingbegeleiding <i>op internet</i> 9) Surveillance schoolgebouw 10) Schoolfeestbeleid (surveillance, politie op de hoogte)
De school hanteert protocollen en procedures voor medisch handelen	<ol style="list-style-type: none"> 1) (Ziekte)verzuimbeleid en (ziekte-) verzuimprotocol <i>op website onder Algemeen/Leefregels en in zorgplan bijlage 6.</i> 2) Medicatie(verstrekking) maatwerk <i>in zorgplan (beschikbaar op locatie)</i> 3) Bedrijfs hulpverlening (BHV) <i>in veiligheidsplan (beschikbaar op locatie)</i>

<p>De school besteedt gericht aandacht aan veiligheid en algemene gezondheid binnen het onderwijs curriculum.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Gastlessen over verslaving Brijder groep 2) Biologie en Verzorging curriculum 3) Jaarlijks JGZ onderzoek onder 2^e klas leerlingen 4) Voorlichting in klassen ten aanzien van verslavingsproblematiek 5) Informatieve ouderavond verslavingsproblematiek 6) Project de gezonde school 2^e klas (projectonderwijs) 7) Protocol Sociale Media
<p>De school versterkt de competenties van docenten in handelings- en opbrengstgericht werken.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Interne scholing in de CLD Academie 2) Ruim aanbod aan bijscholings- en nascholingstrajecten binnen de sectie 3) Gezamenlijke scholing in omgaan met verschillen 4) Voorlichting/Scholing over zorgleerlingen/gedragsproblematiek 5) Intervisie binnen teams 6) Leveren van maatwerk waar nodig 7) OBIT 8) Coaching van docenten <p>Jonge docenten krijgen een opleiding die vijf jaar in beslag neemt. Voor oudere docenten zijn er intervisietrajecten en de mogelijkheden cursussen te volgen. De gesprekkencyclus biedt mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de ontwikkeling van docenten. Elke docent werkt daarin met een POP.</p> <p>Regelmatig worden er trainingen georganiseerd voor grotere groepen docenten op het gebied van bijvoorbeeld "Omgaan met verschillen of OBIT.</p> <p>Er bestaat een CLD-academie die scholing van docenten als doel heeft en die ontwikkeld en bewaakt wordt door een coördinator.</p> <p>Coaches bieden ondersteuning in de vorm van cursussen op het gebied van klassenmanagement, samenwerkend leren en zelfstandig werken.</p>

3. De basisondersteuning binnen onze school

De basisondersteuning binnen onze school bestaat uit een aantal activiteiten waarover binnen ons samenwerkingsverband inhoudelijke afspraken zijn gemaakt. De activiteiten die we vanuit de basisondersteuning (kunnen) uitvoeren, worden in deze paragraaf voor onze school beschreven.

3.1 Preventieve en licht curatieve interventies

3.1.1 Toelating, intake- en plaatsingsprocedure

Wat	Kernachtige beschrijving
Criteria voor toelating en plaatsing	Elke leerling wordt geplaatst op basis van het advies van de basisschool waarbij de CITO- of een vergelijkbare toets geldt als ondersteunend. Voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte beoordeelt de zorgcoördinator of de gewenste zorg geleverd kan worden. De procedures zijn beschreven in hoofdstuk 3 van het Zorgplan.

Binnen ons samenwerkingsverband en onze school geldt
De school voldoet aan de indicatoren in het waarderingskader van de Inspectie.
De zorgcoördinator/lid toelatingscommissie leest onderwijskundig rapport/dossier.
Indien sprake is van mogelijke begeleiding en ondersteuning, vindt een overdrachtsgesprek met de school van herkomst plaats.
Indien sprake is van mogelijke begeleiding en ondersteuning, vindt een intakegesprek met de leerling en ouder(s)/verzorger(s) plaats.
Indien sprake is van mogelijke begeleiding en ondersteuning kan de leerling voor aanname meelopen in de VO-school.
De onderwijs- en opvoedbehoeften van de leerling worden als uitgangspunt bij de plaatsing genomen.
Intakegegevens worden gebruikt bij het samenstellen van groepen/klassen.
Informatie over intake en plaatsing wordt (digitaal) teruggekoppeld naar de school van herkomst.

Voor onze school geldt tevens:
<p>Dat wij leerlingen voorzien van maatwerk indien dat nodig wordt geacht. In hoofdstuk 4 van het Zorgplan staan alle mogelijkheden beschreven. Vanuit het interne zorgteam kan de school de volgende aanvullende arrangementen bieden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gesprekken met een leerlingbegeleider. • <u>Remedial Teaching</u>: leerlingen krijgen gerichte steun voor een bepaald vak of voor een bepaald leerprobleem (dyslexie, dyscalculie). Deze vorm van begeleiding is gespecialiseerd en gaat dus verder dan steunles. RT kan individueel, maar ook in twee- of drietalen plaatsvinden. • <u>Begeleiding Clusterleerlingen</u>: Deze leerlingen worden door een vaste docent begeleid. Hij/zij krijgt wekelijks begeleiding die wordt ingevuld na overleg met de Ambulant Begeleider en ouder(s)/verzorger(s). De inhoud van de begeleiding wordt vastgelegd in een ontwikkelingsplan. • <u>Faalangstraining</u>: Brugklasleerlingen worden getest, op faalangst. Soms wordt een leerling door een docent/mentor aangemeld. Deze leerlingen krijgen faalangstraining binnen school. • <u>Jeugdmaatschappelijk werk/Jeugd Gezondheidszorg</u>: Wanneer er meer nodig is dan gesprekken met een leerlingbegeleider kan een leerling aangemeld worden bij JMW of bij de schoolarts. De JMW-er heeft naast contact met de leerling ook altijd contact met de ouder(s)/verzorger(s).

Wat	Kernachtige beschrijving
Procedure voor niet plaatsen van een leerling	Als leerlingen niet geplaatst worden, ontvangen ouder(s)/verzorger(s) een schriftelijke terugkoppeling met de reden voor afwijzing. De reden voor afwijzing is uitsluitend gebaseerd op het tekortschieten van het aanbod van de school in relatie tot de ondersteuningsbehoeften van de leerling. Mocht dit het geval zijn, dan zal de zorgcoördinator het SWV raadplegen. Voor zij-instromers kunnen ook cognitieve redenen een rol spelen bij de afwijzing. Leerlingen en ouder(s)/verzorger(s) worden daarvan op de hoogte gesteld.

Klachten- en geschillenregeling	Zie daarvoor de klachtenregeling (o.a. op de site van de school). Daarnaast worden bij een voornemen tot verwijdering de inspectieregels in acht genomen.
---------------------------------	---

3.1.2 Leerlingvolgsysteem

Wat	Kernachtige beschrijving
Onze school hanteert ten aanzien van de registratie van gegevens van leerlingen een privacy protocol.	In het zorgplan van het CLD onder hoofdstuk 5.1 en 5.2.
De school participeert in de overgangsprocedures basisonderwijs/voortgezet onderwijs, zoals vastgelegd in het protocol "(zorg)leerlingen in beeld".	<p>Het protocol bevat de bestuurlijke afspraken die betrekking hebben over de overgang van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het eindadvies van de basisschool wordt onderbouwd door gebruik te maken van een kwalitatief onomstreden en in de praktijk bewezen leerlingvolgsysteem; • de leervorderingen van de leerling worden digitaal geregistreerd vanaf in ieder geval groep 5 tot en met groep 8 van de basisschool voor in ieder geval de onderdelen technisch lezen, begrijpend lezen, rekenen- en wiskunde (algemeen meten, tijd en geld en getallen en bewerkingen) en spelling; • het leerlingvolgsysteem wordt standaard toegevoegd aan het onderwijskundig rapport, waarbij naast de leervorderingen van de leerling op de onderscheiden gebieden, ook eventuele leerachterstanden van de leerling transparant en inzichtelijk worden gepresenteerd; • het onderwijskundig rapport is compleet en actueel en omvat naast het periodiek didactisch onderzoek ook informatie aangaande de capaciteiten van de leerling, diens leerstijlen, leermogelijkheden, leerbelemmeringen, leervoorwaarden en de sociaal-emotionele ontwikkeling; • het voortgezet onderwijs neemt op basis van het goed onderbouwde schooladvies van de basisschool, de onderwijsbehoeften en ontwikkelingsmogelijkheden van de leerling als uitgangspunt bij het plaatsen van de leerling in het best passende type vervolgonderwijs; <p>Elke school voor voortgezet onderwijs in Delft rapporteert gedurende de gehele middelbare schoolperiode jaarlijks aan de basisschool terug over het vervolg van de schoolloopbaan van de leerling. Basisscholen worden daarmee in de gelegenheid gesteld het door hen geformuleerde vervolgvadvis te iken.</p>
De school houdt de ontwikkelingen en vorderingen van de leerling systematisch bij in een LVS.	<p>Magister</p> <p>Onze school registreert in het leerlingvolgsysteem: administratieve gegevens, onderwijskundig rapport school van herkomst, cijfers (vorderingen) en rapporten, verslagen van gesprekken met ouder(s)/verzorger(s), observaties, verzuimgegevens, brieven, correspondentie en documenten, incidentenregistratie, testgegevens, diagnoses, leerbehoeften, intakegegevens.</p>
Voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften worden aanvullende gegevens bijgehouden.	<p>RT & Zorgcoördinator</p> <p>Onze school bewaart in dit digitaal dossier: geformuleerde onderwijs- en opvoedbehoeften, uitslagen van testresultaten, evaluatieverslagen met ouder(s)/verzorger(s) en leerling, observaties, psychologisch rapport, testgegevens, stoornissen en leerbehoeften, ZAT-besprekingen, indicatiebesluiten.</p>
Toegankelijkheid tot het leerling dossier	<p>Binnen de school is het beleid dat gegevens alleen kunnen worden ingezien door personen voor wie de betreffende informatie noodzakelijk is voor hun functioneren. Vuistregel daarbij is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De schoolleiding, de zorgcoördinator en de mentor van de leerling hebben toegang tot alle gegevens in het leerlingdossier. • Behaalde cijfers en verzuimgegevens zijn inzichtelijk voor de docenten van de leerling en administratieve medewerkers. • Overige medewerkers van de school kunnen de NAW-gegevens van leerlingen inzien. <p>Ouder(s)/verzorger(s) van leerlingen onder de 18 jaar hebben op verzoek recht van</p>

	inzage in het dossier van hun kind(eren). Als je ouder bent dan 18 jaar heeft een leerling recht op inzage in zijn/haar eigen dossier.
De school zorgt voor een passende overdracht van gegevens bij de overgang naar een andere school of arbeidsplaats.	Bij overgang naar een andere school wordt (digitaal) een overdrachtsformulier verstuurd. In sommige gevallen wordt het formulier telefonisch toegelicht. Eventueel verzuim wordt gemeld evenals resultaten, observaties en de manier waarop de leerling begeleid is. De reden van de overstap wordt gemeld. Het SWV wordt hier altijd van op de hoogte gesteld, als het een leerling met extra ondersteuningsbehoefte betreft.

3.1.3 Mentoraat

Wat	Kernachtige beschrijving
Er is een taakomschrijving voor de mentor.	<p>Elke mentor heeft een taakomschrijving. Binnen de leerjaren is een leerlijn aanwezig voor de mentoruren. Het daarbij behorend lesmateriaal wordt elk jaar geëvalueerd en aangepast. De taak omschrijving omvat:</p> <p>De mentor (<i>hij is ook zij</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neemt zo snel mogelijk de persoonlijke gegevens van de leerlingen vanuit de vorige klassen over, beheert de gegevens en voegt zijn gegevens daar aan toe. Hij bepaalt zelf welke gegevens vervolgens aan een opvolger wel of niet worden overgedragen. • Is lid van de betreffende mentoren groep en stuurt zo mede het beleid van het betreffende jaar. • Informeert de leerlingen wat ze dit jaar van hem mogen verwachten. • Voert het introductieprogramma uit van de betreffende jaarlaag. • Volgt het mentoraatsprogramma van de betreffende jaarlaag. • Gaat mee op de werkweek of werkdagen die bij die jaarlaag horen. • Neemt initiatieven om een goede verstandhouding binnen de klas te bevorderen en te behouden. • Belegt in de eerste maand een klassenactiviteit en houdt een eerste mentorgesprek met de leerlingen van zijn klas. • Maakt een telefoonketen en zorgt dat er klankbordleerlingen of andere vertegenwoordigers gekozen worden. De mentor besteedt in de klas regelmatig aandacht aan de activiteiten van de vertegenwoordigers. • Houdt contact met collega's die ook in de klas lesgeven en met de teamleider van de afdeling en informeert deze betrokkenen zo nodig over voor hen relevante zaken met betrekking tot individuele leerlingen, een deel van de klas of de hele klas. • Is in de eerste plaats het aanspreekpunt voor ouder(s)/verzorger(s) van zijn leerlingen. In sommige situaties verwijst hij naar de teamleider. • Bemiddelt in minder prettige situaties tussen klas en vakdocent als één van de partijen er om vraagt, dit in overleg met de teamleider, nadat met de betreffende vakdocent contact is opgenomen. • Let op nieuwe en zieke leerlingen. Hij zorgt ervoor dat een zieke leerling aandacht en eventueel werk krijgt om achterstanden weg te werken en dat een nieuwe leerling opgevangen wordt. • Ontvangt op geregelde tijden een overzicht van de absente leerlingen in zijn klas. Hij controleert de lijst en verwijdert leerlingen die een geldige reden hadden. Hij geeft die namen door aan de locatiemanager. Het CLD gaat uit van het 'lik op stuk beleid' (op website). • Houdt de resultaten van de leerlingen zo goed mogelijk in de gaten en raadpleegt daarbij op de daarvoor geschikte momenten de klasseninventarisatielijsten. • Geeft, afhankelijk van de afdeling, lessen loopbaanoriëntatie of begeleidt leerlingen op een andere manier bij het keuzeprocess. • Bereidt samen met de teamleider de rapportvergaderingen voor, leidt de bespreking van de klas tijdens de rapportvergadering, geeft zo nodig een beargumenteerd advies, en deelt de rapporten uit.

	<ul style="list-style-type: none"> • Neemt zo nodig contact op met de ouder(s)/verzorger(s) van de leerlingen. • Voert twee keer per jaar gesprekken op de ouderavond en heeft dan de beschikking over alle gegevens. • Voert zo nodig extra oudergesprekken bij ernstige sociaal-pedagogische problemen in overleg met de leerling, teamleider, de leerlingbegeleider en de vakdocent • Begeleidt de klassenavonden. • Stimuleert activiteiten buiten de lessen die de groepsgeest stimuleren. • Geeft informatie over allerlei zaken die in de school gebeuren.
Voor de mentorlessen wordt een lesmethode gebruikt.	<u>In de onderbouw:</u> Havo/Vwo – Eigen methode <u>In de middenbouw:</u> Havo/Vwo – Eigen methode <u>In de bovenbouw:</u> Havo/Vwo – Eigen methode

Binnen ons samenwerkingsverband en onze school geldt	
De school voldoet aan de indicatoren in het waarderingskader van de Inspectie.	
Elke klas heeft een mentor.	
De mentor is bij de start van het schooljaar op de hoogte van de ondersteuningsbehoeften van mentorleerlingen.	
De mentor is het eerste aanspreekpunt in de ondersteuning van mentorleerlingen.	
De mentor verzorgt over het algemeen één mentorles per week.	
De mentor houdt (mede) het LVS bij en maakt gebruik van informatie geregistreerd in het LVS.	
De mentor voert individuele gesprekken met alle mentorleerlingen (gericht op leren, sociaal-emotionele ontwikkeling en gedrag).	
De mentor voert, indien noodzakelijk, individuele gesprekken met ouder(s)/verzorger(s) van mentorleerlingen.	
De mentor is vaardig om signalen van mentorleerlingen vroegtijdig te vertalen naar onderwijsbehoeften.	
De mentor overlegt met interne ondersteuners over individuele leerlingen met een ondersteuningsbehoefte.	
De mentor draagt de leerlingendossiers jaarlijks warm over naar de nieuwe mentor.	
Voor onze school geldt tevens	
Aan het begin van het jaar zijn er informatieve ouderavonden, die de mentoren leiden samen met de teamleider. Als er zich calamiteiten voordoen, roept de mentor de ouder(s)/verzorger(s) van de desbetreffende klas bij elkaar. De mentor houdt ook het verzuim in de gaten en informeert de ouder(s)/verzorger(s) tijdig. Samen met de decaan is hij/zij verantwoordelijk voor de keuze die de leerling maakt t.a.v. de studierichting/beroepskeuze.	

3.1.4 Ondersteuning op didactisch/cognitief gebied

Wat	Kernachtige beschrijving
De school maakt gebruik van methode onafhankelijke toetsen om achterstand of voorsprong te meten.	<p>De rekencoördinator neemt in de eerste klas een rekentoets af om het rekenniveau te bepalen.</p> <p>De RT-coördinator neemt in de brugklas bij iedereen een leestoets en een dictee af. Doel van dit onderzoek is om duidelijk te krijgen welke leerlingen achterstand en problemen hebben op het gebied van lezen en spelling. Het gaat hier bij om een dyslexie indicatie en om het signaleren van leerlingen die onvoldoende aansluiten bij het passende referentie niveau.</p> <p><u>Cito VAS:</u> Klas 1 Cito – Nulmeting (najaar), Cito- één (voorjaar) Klas 2 Cito – Twee Klas 3 Cito – Drie</p> <p>De resultaten geven soms aanleiding voor het aanbieden van steunlessen. Ook in de bovenbouw is het mogelijk om voor de drie kernvakken steunlessen te volgen.</p>

Binnen ons samenwerkingsverband en onze school geldt	
De school voldoet aan de indicatoren in het waarderingskader van de Inspectie	
De ondersteuning en begeleiding wordt uitgevoerd conform de handelingsgerichte cyclus: signaleren, analyseren,	

plannen voorbereiden, plannen uitvoeren, evalueren (P-D-C-A).
Er is sprake van een effectieve leerlingbespreking gericht op schoolvorderingen en prestaties.
De school informeert ouder(s)/verzorger(s) proactief wanneer de didactische ontwikkeling van hun kind stagneert of dreigt te stagneren.
Docenten hebben aandacht voor differentiëren in didactische werkvormen (aanbod en materialen).
Docenten hebben aandacht voor werkvormen (instructie, feedback en verwerking) afstemmen op de verschillen tussen leerlingen.
Docenten hebben aandacht voor lesmateriaal afstemmen op de verschillen tussen leerlingen.
De school voert een dyslexiebeleid.
De school bereidt een dyscalculiebeleid voor (ook in jaarwerkplan)

Binnen ons samenwerkingsverband en onze school worden de onderstaande didactische ondersteuningsprogramma's geboden
<p>Docenten op het CLD beschikken over verschillende mogelijkheden om diverse werkvormen aan te bieden. Te denken valt aan klassikale instructie, het opzetten van groepsopdrachten, stimuleren van zelfstandig werken en praktijksimulaties. In Magister worden toetsen en proefwerken genoteerd voor de onderbouw leerlingen. Planners spelen in de bovenbouw een belangrijke rol.</p> <p>In de onderbouw kent elk leerjaar twee breed opgezette projecten. Daarbij speelt vakkenintegratie een belangrijke rol en er worden onderwerpen gekozen die relevant zijn voor de leefwereld van het kind. In de bovenbouw is een leerlijn ontwikkeld rondom het profiel. Deze leerlijn is er op gericht leerlingen duidelijk te maken wat de betekenis is van hun profiel in de maatschappij. Projectmatig werken staat hier bij centraal. In Havo 4 of Vwo 5 zullen leerlingen in dit kader een educatieve reis naar het buitenland maken.</p>
<p>Specifieke ondersteuning gericht op het verbeteren van de taalvaardigheid</p> <p>In de onderbouw geven de Cito resultaten soms aanleiding tot extra ondersteuning op het gebied van leesstrategieën of rekenen.</p> <p>Er is een werkgroep taalbeleid voor Havo en Vwo, die zich bezig houdt het afstemmen van het taalbeleid binnen de teams. Er zijn taalcoördinatoren, die dat proces bewaken. De aandacht is gericht op taalverzorging, training van de examentaal en leesstrategieën.</p>
<p>Specifieke ondersteuning gericht op het verbeteren van de rekenvaardigheid</p> <p>Het CLD biedt ondersteuning in de onderbouw aan leerlingen met een slechte rekenvaardigheid. In de bovenbouw krijgen leerlingen die onvoldoende scores een uur rekenles per week.</p> <p>De rekencoördinator zorgt voor een doorlopende leerlijn; vanaf klas 1 tot het moment dat het examen wordt afgenomen. De rekencoördinator stuurt een specifieke groep docenten aan die haar ondersteunen. De aandacht voor de rekenvaardigheid is integraal. Onze doelstelling is gericht op het behalen van niveau 3F voor Havo/Vwo.</p>
<p>Specifieke ondersteuning gericht op het verbeteren van studievoordigheden en werkhouding</p> <p>Binnen elk team wordt bekeken welke mogelijkheden er zijn om studievoordigheden en werkhouding te verbeteren. In de onderbouw zijn er binnen de brugklas leren-leren programma's die in de mentorlessen van de overige leerjaren terugkeren. In Havo 4 wordt er speciale aandacht besteed aan de studiecompetenties die voor de verschillende vakken nodig zijn. Slecht gemotiveerde leerlingen kunnen begeleiding krijgen van REMIND; jonge studenten die bekend zijn met specifieke studievoordigheden trainen mentoren en leerlingen. Verder zijn de mentoraatprogramma's afgestemd op motivatie, studievoordigheden en excellentie.</p> <p>De verantwoordelijkheid voor het afstemmen van de diverse programma's ligt bij de teamleiders. Elke docent is verantwoordelijk voor het maken van een studieplanner die op de ELO gepubliceerd wordt.</p>

Onze school biedt aanvullend de onderstaande didactische ondersteuningsprogramma's (alleen gebruiken indien van toepassing)
<p>Specifieke ondersteuning gericht op het verbeteren van de taalvaardigheid van nieuwkomers</p> <p>N.v.t.</p>
<p>Specifieke ondersteuning voor hoogbegaafden</p> <p>Op het CLD (/Vwo) bieden we ondersteuning aan hoogbegaafden in de vorm van maatwerk; het kiezen van extra vakken moedigen wij in specifieke gevallen aan.</p> <p>In de onderbouw biedt het Technasium mogelijkheden voor, zowel Havo als Vwo leerlingen, die bèta belangstelling hebben. Voor Vwo leerlingen kunnen Technasium leerlingen ook nog klassieke talen en Frans kiezen. In de bovenbouw wordt het Technasium voortgezet door middel van het vak Ontwerpen en Ontwikkelen (O&O). Goede Havo-leerlingen in de bovenbouw worden uitgenodigd voor het programma Socrates dat extra uitdaging/verdieping biedt. Dit zijn leerlingen die gemiddeld een 7 of hoger staan. Het Pre-University is een</p>

programma voor hoogbegaafde Vwo leerlingen uit de bovenbouw. Extra verdieping en uitdaging vinden plaats in nauw contact met de verbonden Universiteiten (Leiden en Delft). Het CLD geeft verder hoogbegaafde- en goede leerlingen de mogelijkheid om leerlingen uit de onderbouw met hun schoolwerk te ondersteunen. Het Samenwerkingsverband VO Delflanden kan middels een specifiek breedtezorgaanbod een rol spelen bij het vroegtijdig signaleren van hoogbegaafde leerlingen.

Specifieke ondersteuning gericht op jongeren met dyslexie

Als ondersteuning bieden wij Remedial Teaching. In de brugklas krijgen alle leerlingen een dictee om eventuele dyslecten eruit te halen. Naar aanleiding van de uitslag hiervan wordt er doorgetest en/of ondersteuning ingezet. Remedial Teaching is voor leerlingen uit alle leerjaren. Vakdocenten kunnen gedurende het hele schooljaar leerlingen aanmelden voor extra ondersteuning Nederlands, Engels en Wiskunde. Ook is er ondersteuning mogelijk bij het plannen van werk.

Doel is om alle leerlingen die deze begeleiding nodig hebben de mogelijkheid te geven om zonder achterstanden zo goed mogelijk ieder leerjaar af te sluiten en uiteindelijk hun diploma te halen.

Onze Remedial Teachers zijn geschoolde krachten die zich door middel van vakliteratuur en studiedagen op de hoogte houden van de laatste ontwikkelingen en van alle mogelijkheden. Bij de ondersteuning wordt het landelijk protocol dyslexie gevolgd.

De vakdocenten kunnen signaleren dat een leerling op een bepaald onderdeel van zijn/haar vak extra ondersteuning nodig heeft en weet de weg naar de Remedial Teacher te vinden. De vakdocent zal eerst zelf proberen de leerling te ondersteunen.

Er is een aantal (vaste) ruimtes waar RT gegeven kan worden. In deze ruimtes is een whiteboard aanwezig en alle materialen die door de Remedial Teacher gebruikt kunnen worden.

Ouder(s)/verzorger(s) worden ervan op de hoogte gesteld als hun kind RT krijgt. Verder krijgen ze als dat is afgesproken een verslag van de voortgang. Wanneer dit nodig is neemt de RT-er via mail of telefonisch contact op met ouder(s)/verzorger(s).

De RT lessen worden aangeboden gedurende de hele schoolcarrière van de betreffende leerling.

Specifieke ondersteuning gericht op jongeren met dyscalculie

Het verschil tussen rekenzwakke kinderen en degene die echt dyscalculie hebben is de leerbaarheid. Een kind dat zwak is in rekenen, kan wel dingen op dat gebied leren, maar een kind met dyscalculie niet. Mocht er zo'n leerling aangemeld worden, dan kunnen we de zes weken die staan voor het onderzoek naar toelating, daarvoor gebruiken. Mocht een leerling rekenzwak zijn, dan hebben we wel mogelijkheden om met ondersteuning zo'n leerling aan een diploma te helpen. Een daartoe bevoegd docent kan op maat gedurende de hele schoolcarrière extra lessen geven.

Specifieke ondersteuning gericht op het maken van huiswerk

Het CLD (Havo/Vwo) biedt twee vormen huiswerkbegeleiding. De eerste vorm van huiswerkbegeleiding, georganiseerd door Lyceo, geeft leerlingen, tegen regulier tarief, de mogelijkheid om begeleid te worden in hun schoolwerk op school. De tweede vorm van huiswerkbegeleiding is bedoeld voor zorgleerlingen, die gebruik kunnen maken van een prikkelarme omgeving, met vaste begeleiding, om hun huiswerk na school op school te maken. Het kunnen leerlingen zijn met gedragsproblematiek, of leerlingen die (tijdelijk) hun huiswerk niet thuis kunnen maken. De zorgcoördinator overlegt met de ouder(s)/verzorger(s) of dergelijke hulp noodzakelijk is.

3.1.5 Ondersteuning op het gebied van de sociaal-emotionele ontwikkeling en gedrag

Wat	Kernachtige beschrijving
De school maakt structureel gebruik van screeningsinstrumenten om het welbevinden en de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling te meten.	Het CLD hanteert een uitgebreid mentoraat, waarbij de mentor het eerste aanspreekpunt is voor leerling en collega-docenten. De mentor is ook de persoon die, eventueel op advies van een collega, een leerling aanmeld voor bijzondere ondersteuning. De procedure die na aanmelding gevolgd wordt, is beschreven in hoofdstuk 3 van het Zorgplan. Verder neemt het CLD elke jaar een schoolvragenlijst af bij de brugklassen (SAQI). We hebben een nauwe samenwerking met de Jeugdgezondheidszorg die elk jaar een breed, fysiek en sociaal-emotioneel, onderzoek doet onder leerlingen uit de tweede klas. Het CLD neemt ook in klas 1, 3, 5 en evt. 6 (Molenhuispad) een tevredenheidsonderzoek af onder de leerlingen. De vragenlijsten, het onderzoek van de Jeugdgezondheidszorg en de signalering van de mentor of vanuit het docentteam geeft mogelijk indicatie voor extra ondersteuning.
De ontwikkeling van gedragscompetenties maakt	In de onderbouw vinden er vakoverstijgende projecten plaats. In elk jaar zijn dat er drie. De nadruk ligt hierbij op het ontwikkelen van sociale vaardigheden. In de

<p>onderdeel uit van het schoolprogramma</p>	<p>bovenbouw kent de school profielonderwijs. Binnen de samenwerking van secties zijn er ook bedrijven die zich hierbij aansluiten. In een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid wordt nieuw onderwijs ontwikkeld. Hierbij wordt aandacht besteed aan de positie van bedrijven in de samenleving en hun verantwoordelijkheid daarin.</p> <p>De mentorlessen op het CLD besteden aandacht aan de ontwikkeling van gedragscompetenties van leerlingen.</p> <p>In de derde klas wordt een stage geregeld voor Havo leerlingen. De stage is gericht op het ontwikkelen van zelfstandigheid. In de vierde klas doen de Vwo en Havo leerlingen een maatschappelijke stage van 40 uur.</p> <p>Leerlingen uit de bovenbouw hebben de mogelijkheid om leerlingen uit de onderbouw met hun studie te begeleiden. Leerlingen uit Havo 4 en Vwo 5 kunnen worden ingezet als (hulp) brugklasmentor.</p> <p>Elk leerjaar kent een klankbord groep waarbij leerlingen leren voor de groep die ze vertegenwoordigen op te komen. Daarbij zijn diverse andere besturen in school waarin leerlingen participeren, zoals de sportraad, het leerlingenbestuur, de culturele raad en de medezeggenschapsraad.</p> <p>Door een uitgebreid internationaliseringsprogramma wordt elke leerling in staat gesteld om kennis te nemen van diverse culturen, zodat wederzijds begrip kan ontstaan.</p>
--	--

<p>Binnen ons samenwerkingsverband en onze school geldt</p>
<p>De school voldoet aan de indicatoren in het waarderingskader van de Inspectie.</p>
<p>De school heeft omgangs- en gedragsregels opgesteld die elk jaar gepubliceerd worden in het ABCLD. Er worden passende maatregelen genomen indien de regels worden overtreden.</p>
<p>In de les wordt structureel aandacht besteed aan omgaan met elkaar en samenwerken.</p>
<p>Binnen de school wordt structureel aandacht geschonken aan discriminatie en/of pesten.</p>
<p>Het aanleren van sociale vaardigheden is vast onderdeel in het schoolcurriculum.</p>
<p>Tijdens de pauzes is sprake van pauzebegeleiding</p>
<p>De ondersteuning en begeleiding wordt uitgevoerd conform de handelingsgerichte cyclus: signaleren, analyseren, plannen voorbereiden, plannen uitvoeren, evalueren (P-D-C-A).</p>
<p>De leraren zijn in staat sociaal-emotionele problemen en gedragsproblemen bij leerlingen te signaleren en hierop preventief en proactief te reageren.</p>
<p>De resultaten van sociaal-emotionele toetsinstrumenten worden door de mentor met de leerling besproken.</p>
<p>Er is sprake van een effectieve leerlingbespreking gericht op sociaal-emotionele ontwikkeling en gedrag.</p>
<p>De school acteert alert op sociaal-emotionele problemen en gedragsproblemen bij leerlingen.</p>
<p>De school informeert ouder(s)/verzorger(s) proactief wanneer de sociaal-emotionele ontwikkeling van hun kind stagneert of dreigt te stagneren.</p>

<p>Binnen ons samenwerkingsverband en op onze school worden de onderstaande pedagogische programma's en methodieken geboden gericht op sociaal-emotionele ontwikkeling en gedrag</p>
<p>Pedagogische aanpak in de klas/school Binnen de locatie Havo/Vwo is er per team een pedagogisch-didactische aanpak geformuleerd. Die benaderingen zijn op elkaar afgestemd. Daarop sluiten de mentoren programma's aan.</p>
<p>Persoonlijke begeleiding/coaching Het CLD kent een uitgebreid mentoraat, waarbij de persoonlijke begeleiding centraal staat. Elke mentor heeft een jaarplan waarin afwisselend een programma en persoonlijke gesprekken de leidraad vormen. De mentor heeft ook een taak in het LOB die aangestuurd wordt door de decaan. De docenten en onderwijsondersteunend personeel (OOP) ondersteunen het proces actief.</p>
<p>Faalangstreductietraining De mentoren hebben een signalerende functie als het om de faalangstreductietraining gaat. In de diverse vergaderingen over leerlingen wordt dit aangevuld met input van de collega's. Ervaren leerlingbegeleiders geven de training, die is verdeeld in drie leeftijdsgroepen</p>
<p>Leerlingbegeleiding/counseling De leerlingbegeleiders zijn ervaren docenten die een tweejarige training gevolgd hebben. Zij adviseren mentoren en</p>

bieden hulp aan leerlingen die door collega's of mentoren verwezen zijn of zelf contact met hen opnemen. Indien nodig worden ouder(s)/verzorger(s) ingeschakeld. De leerlingbegeleiders vormen het zorgteam dat regelmatig bij elkaar komt voor intervisie en signaleren van trends. Ze zijn verantwoordelijk schuldig aan een teamleider en gebruiken daarvoor een jaarverslag.

Sociale vaardigheidstraining

Het CLD biedt in alle breedte sociale vaardigheidstrainingen aan onder leiding van een ervaren leerlingbegeleider of coach. De signalering gebeurt op dezelfde wijze als voor de bovengenoemde faalangstreductietraining.

Stagebegeleiding

Op het CLD zijn de decaan en mentoren van de derde klas verantwoordelijk voor de Snuffelstage. De maatschappelijke stage (leerjaar 4) valt onder verantwoordelijkheid van de betreffende teamleider.

Onze school biedt aanvullend de onderstaande pedagogische programma's en methodieken gericht op sociaal-emotionele ontwikkeling en gedrag (alleen gebruiken indien van toepassing)

Examenvreestraining

In alle examenjaren wordt examenvreestraining aangeboden. Vragenlijsten geven de mentoren een indicatie voor de leerlingen die ze hiervoor willen aanmelden. De examenvreestraining wordt in kleine groepen gegeven door een ervaren leerlingbegeleider.

Motivatietraining

Bovengenoemde REMIND en Socrates trajecten ondersteunen de motivatie het CLD.

Rouwverwerking

Als rouwverwerking nodig is binnen de gehele schoolgemeenschap is hiervoor een protocol aanwezig. In andere gevallen bedient het CLD zich van maatwerk.

Programma dat niet in bovenstaande programma's kan worden weggeschreven (naam)

Rots & Water training. Dit is een weerbaarheidstraining voor leerlingen.

3.1.6 Ondersteuning van leerlingen met een lichamelijke, visuele of auditieve handicap

Wat	Kernachtige beschrijving
De school is fysiek toegankelijk voor leerlingen met een lichamelijke handicap (rolstoelvriendelijk).	<ul style="list-style-type: none"> • Lift • Hellingbaan Aula • Invaliden toilet
Er is sprake van aangepaste (werk- en instructie)ruimtes.	<ul style="list-style-type: none"> • Gespreksruimtes • Therapieruimte • Toetsruimte • Studieruimtes
De school heeft hulpmiddelen beschikbaar voor leerlingen die dat nodig hebben.	<ul style="list-style-type: none"> • Laptops (indien mogelijk)

4. Extra ondersteuningsmogelijkheden binnen onze school

Binnen onze school is een aantal ondersteuningsarrangementen mogelijk voor leerlingen die meer ondersteuning nodig hebben, dan wij als school vanuit de basisondersteuning kunnen leveren. Deze arrangementen kunnen wij alleen als school realiseren met behulp van aanvullende middelen, menskracht of expertise van buiten onze eigen school.

Om de extra ondersteuningsbehoeften van een leerling of eventueel diens ouder(s)/verzorger(s) te kunnen vaststellen, werken we conform de afspraken die zijn vastgelegd in het protocol "toewijzen ondersteuningsaanbod".

De samenwerking tussen school, ouder(s)/verzorger(s) en leerling en de ketenpartners op gebied van onderwijs en/of zorg is daarbij een belangrijk uitgangspunt.

Indien de school van mening is dat er meer ondersteuning noodzakelijk is om de leerling te ondersteunen in diens onderwijs- en/of opvoedbehoeften, wordt in gezamenlijkheid bekeken welk ondersteuningsarrangement binnen de school kan worden geleverd.

Afhankelijk van het soort ondersteuningsarrangement wordt voor de leerling een ontwikkelingsperspectief opgesteld of een integraal ondersteuningsplan onderwijs en zorg.

Het ontwikkelingsperspectief is een document waarin wordt omschreven hoe dicht de leerling gestelde doelen kan benaderen en welke extra ondersteuning daarvoor nodig is, wat de te verwachten uitstroombestemming en het te verwachten uitstroomniveau zal zijn van de leerling en wat het onderwijsaanbod zal zijn om dat niveau te bereiken. Het ontwikkelingsperspectief beschrijft het 'wat' (wat zijn de doelen waar met de leerling naar toe wordt gewerkt; waar en waarom kijkt dat af van het basisprogramma). Over het ontwikkelingsperspectief wordt zorgvuldig overleg gevoerd tussen deskundigen binnen onze school, ouder(s)/verzorger(s) en leerling en onze samenwerkingspartners.

Het werken met een ontwikkelingsperspectief zal de komende tijd worden uitgewerkt en onderdeel worden van de onderwijspraktijk. Het is te voorzien dat dit invloed zal hebben op de manier waarop gedacht en gesproken wordt over de ondersteuningsmogelijkheden van de school.

4.1 Extra ondersteuning op het gebied van de leerontwikkeling

COGMED training
Via het Samenwerkingsverband VO Delfland kan een COGMED training worden aangevraagd. Deze training is gericht op het verbeteren van werkgeheugen en het verminderen van aandacht problematiek. De training is digitaal te volgen en elke week wordt er geëvalueerd met de betreffende begeleider. De training is geschikt voor leerlingen uit alle leerjaren.
Lyceo huiswerkbegeleiding
In samenwerking met Lyceo worden huiswerk cursussen en steunlessen aangeboden op het CLD. ouder(s)/verzorger(s) kunnen tegen betaling intekenen op een programma op maat. De extra ondersteuning is geschikt voor leerlingen uit alle leerjaren.
Training voor leerlingen met ASS in het voortgezet onderwijs
De training is gericht op het ontwikkelen van bepaalde competenties bij leerlingen met ASS-problematiek. Hierbij kan men denken aan: sociaal en communicatief functioneren, plannen en organiseren, omgaan met en kennen van hun beperkingen/mogelijkheden. De training is geschikt voor leerlingen uit de eerste en tweede klas van het Voortgezet Onderwijs.
Rots & Water training voor leerlingen met ASS-problematiek
Deze training is gericht op leerlingen met ASS-problematiek die, vanwege minder ontwikkelde sociale vaardigheden, een bepaalde mate van sociale angst en gebrek aan zelfvertrouwen kennen. Naast de training die binnen de basisondersteuning, op het CLD, wordt aangeboden organiseert ook het Samenwerkingsverband VO Delfland deze training. De training is geschikt voor leerlingen uit de onderbouw leerjaren van het Voortgezet Onderwijs.

4.2 Extra ondersteuning op gebied van de sociaal-emotionele ontwikkeling en gedrag

Preventief ambulante begeleiding
Bij preventief ambulante begeleiding staat het handelen van de docent of een groep docenten ten aanzien van een bepaalde leerling centraal. Vragen over de aanpak van de leerling zijn het uitgangspunt en de docent of het team is bereid daarbij ook de eigen wijze van lesgeven en de interactie met de leerling aan de orde te stellen. De hulpvraag is gericht op begeleiding in de onderwijspraktijk en dient in relatie te staan met de problemen van de leerling. Het gaat daarbij vooral om gedragsproblemen al dan niet gecombineerd met psychische problemen.

In gezamenlijkheid kan worden gezocht naar een aanpak voor de specifieke leerling die eventueel kan worden vastgelegd in een handelingsplan. De interventies richten zich op de door de docent(en) te beïnvloeden factoren, zoals de leertaak en de instructie (onderwijscomponent) of de leerstrategie van de leerling of diens taakgedrag (leercomponent). Uit de voorgestelde maatregelen worden die interventies gekozen, die het beste passen bij de individuele docent en bij de leerling. In een eventuele vervolgspraak kunnen de interventies worden getoetst op hun bruikbaarheid en kunnen, indien noodzakelijk, nieuwe maatregelen worden bedacht.

Voor wie?

Met preventief ambulante begeleiding wordt enerzijds de leerling geholpen en worden anderzijds docenten geprofessionaliseerd. Preventief ambulante begeleiding is een kortdurende, laagdrempelige vorm van ondersteuning, die wordt geboden aan docenten of teams in het regulier voortgezet onderwijs of kortdurend wordt ingezet ten behoeve van de leerling.

Doelen

- Formuleren van een advies over hoe de leerling kan worden ondersteund in het regulier onderwijs. De handelingsadviezen zijn gericht op de docenten en/of het team.
- Kennis en expertise van speciale onderwijs- en zorgvoorzieningen delen met het regulier voortgezet onderwijs, zodat de deskundigheid van de leraren in het regulier onderwijs wordt vergroot evenals de zorgcapaciteit van de school.
- In een zo vroeg mogelijk stadium acteren op de zorg die docenten en teams kunnen hebben aangaande het gedrag of de sociaal-emotionele ontwikkeling van een leerling.

De samenwerkingsrelaties met ouder(s)/verzorger(s) en onderwijs- en ketenpartners.

Preventief ambulante begeleiding wordt uitgevoerd door onderwijsspecialisten uit het Expertisecentrum van het SWV VO Delflanden.

Coaching

Wat wordt geboden?

Het programma van coaching duurt maximaal één jaar. Gestart wordt met wekelijks gesprekken tussen de coach en de leerling. Deze gesprekken vinden plaats op de school van de leerling. Gedurende het coachingstraject kan de frequentie van de contactmomenten worden teruggebracht. Aan het eind van het traject wordt de coaching afgebouwd en wordt de verdere ondersteuning overgedragen aan de mentor of andere begeleider van de leerling.

Voor wie?

Sommige leerlingen hebben een meer persoonlijke begeleiding nodig dan wat de school kan bieden. De redenen daarvoor kunnen zeer uiteenlopend zijn. Moeite met de overstap van de basisschool naar het voortgezet onderwijs, moeite met planmatig werken, problemen bij het op een zinvolle manier invulling geven aan hun vrije tijd. Concreet gaat het om leerlingen die de overstap maken van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs en daar erg onzeker in zijn, vanwege kleine incidenten grenzen dreigen te overschrijden, waardoor het moeilijk wordt hen zonder extra maatregelen te handhaven op de school, weinig of geen inzicht hebben in eigen gedrag en handelen, slecht tegen kritiek kunnen en moeite hebben met autoriteit, veelvuldig verzuimen dan wel motivatieproblemen hebben, moeite hebben met het vinden van zinvolle vrijetijdsbesteding.

Met welk doel?

- Vergroten van inzicht in eigen gedrag en eigen handelen;
- Vergroten van de motivatie van de leerling;
- Verbeteren van de leerattitude van de leerling;
- Vergroten van keuzemogelijkheden;
- Leren zelf sturing te geven aan eigen handelen.

De samenwerkingsrelaties met ouder(s)/verzorger(s) en onderwijs- en ketenpartners.

Coaching wordt uitgevoerd door onderwijsspecialisten van het Expertiseteam van het SWV VO Delflanden of door extern ingekochte expertise. Indien noodzakelijk wordt nauw samenwerkt met ouder(s)/verzorger(s) of ambulante hulpverlening. Aan het eind van het traject wordt de coaching afgebouwd en wordt de verdere ondersteuning overgedragen aan de mentor of andere begeleider van de leerling.

Training fysieke weerbaarheid: ROTS & WATER methodiek

Wat is een weerbaarheidstraining?

Leren samenwerken, opkomen voor jezelf op een goede manier omgaan met leerlingen die niet je vriend(in) zijn, je mening geven, in actie komen als je gepest wordt. Thema's die ieder kind moet leren. Heel veel kinderen en jongeren leren dit met vallen en opstaan en komen als evenwichtige mensen uit de puberteit. Er zijn er echter ook die kleerscheuren oplopen en niet op een goede manier leren met zichzelf en anderen om te gaan. Om dit type leerling extra mogelijkheden te bieden om zich op een goede manier te ontwikkelen, is het Rots en Water programma gemaakt.

Methodiek van de weerbaarheidstraining

Rots en Water is een psycho-fysiek programma. De termen Rots en Water staan voor standvastigheid en flexibiliteit, terug te vinden in de Oosterse gevechtkunsten Karate en Tai-Chi. Het is een actief programma, met veel oefeningen uit verschillende zelfverdedigingsporten.

Aan de leerlingen wordt geleerd om stevig te staan, grenzen aan te geven, rekening te houden met de grenzen van een ander en in actie te komen als dat nodig is. Er wordt steeds geoefend met werkvormen die fysieke en mentale onderdelen bevatten. Er wordt met elkaar gesproken en de ervaringen van anderen helpen bij het zoeken naar de eigen mogelijkheden.

Programma

Het programma bestaat uit een traject van 7 weken van 1 uur les per week. De groepsgewijze training wordt aangeboden in het najaar van 2012.

Doelgroep voor de weerbaarheidstraining

Jongeren in het eerste of twee leerjaar van het voortgezet onderwijs, die willen leren om op een goede manier voor zichzelf te kunnen opkomen en leerlingen die gepest worden.

Doelstelling van de weerbaarheidstraining

Leerlingen die moeite hebben om op een goede manier voor zichzelf op te komen, of die gepest worden, leren beter om te gaan met bedreigende situaties, intimidaties en pesterijen van leeftijdsgenoten. Door de leerlingen vaardigheden te leren die hen steviger maken in hoofd en lichaam, krijgen zij meer zelfvertrouwen. Daardoor kunnen zij zich effectiever verweren tegen leeftijdsgenoten.

ROTS & WATER methodiek voor leerlingen met (kenmerken van) ASS

Wat is een Rots & Water training?

Rots en Water is een unieke psycho-fysieke sociale weerbaarheidstraining. De term Rots en Water staat voor standvastigheid en flexibiliteit. Deze elementen zijn terug te vinden in de Oosterse gevechtkunsten zoals Karate en Tai-Chi. Psycho-fysiek wil zeggen dat momenten van fysieke actie worden afgewisseld met momenten van zelfreflectie, kringgesprekken en schriftelijke reflecties.

De methodiek richt zich op het vergroten van sociale vaardigheden, zelfbeheersing, zelfreflectie en zelfvertrouwen. Bij Rots en Water wordt de leerling weerbaar. Weerbaar zijn werkt preventief. Leerlingen leren op een goede manier voor zichzelf opkomen in verschillende situaties. Aan leerlingen wordt geleerd om stevig te staan, grenzen aan te geven, rekening te houden met de grenzen van een ander en in actie te komen als dat nodig is. De kans is groot dat pesten, intimidatie, misbruik en geweld stopt als ze weten hoe ze in een vervelende situatie beter kunnen reageren.

Het programma kan goed worden ingezet bij leerlingen met een autisme spectrumstoornis (ASS). Bij leerlingen met een ASS verloopt het verwerken van zintuiglijke prikkels en het opbouwen van een stabiel lichaamsbesef moeizaam, alsook de zelfverving en het opbouwen van een stabiel zelfbeeld. Voor deze groep leerlingen is het extra belangrijk dat ze op een goede manier voor zichzelf leren opkomen in verschillende en soms ook vervelende situaties. Door fysieke oefeningen wordt gewerkt aan een beter lichaamsbewustzijn. Van daar uit zal ook het emotioneel- en zelfbewustzijn versterkt worden.

Programma

Het programma bestaat uit een traject van 8 weken van 1 uur les per week. Het gaat om een groepsgewijze training. Een trainingsgroep bestaat uit minimaal 4 en maximaal 8 deelnemers. Na de start van de training worden ouder(s)/verzorger(s) uitgenodigd voor een voorlichtingsbijeenkomst. Op deze bijeenkomst krijgen ouder(s)/verzorger(s) informatie over de theoretische achtergrond en de methodiek van Rots en Water.

Doelgroep

Jongeren met ASS (Autistische Spectrum Stoornis), of jongeren die het nodig hebben in een kleine en veilige groep te trainen. De jongeren zitten in het eerste tot het vierde leerjaar van het voortgezet onderwijs. Ze hebben het nodig meer weerbaar te worden of moeten leren om hun emoties beter te herkennen en beheersen.

Doelstelling

Jongeren (met een ASS) emotioneel meer stabiel maken. Door de leerlingen vaardigheden te leren die hen steviger maken in hoofd en lichaam, krijgen zij meer zelfvertrouwen. Daardoor kunnen zij hun eigen gedrag en emoties beter reguleren.

Training voor leerlingen met ASS in het voortgezet onderwijs: competentievergroting en versterking**Wat biedt de training?**

Leerlingen met ASS (Autistische Spectrum Stoornis) kunnen in het VO tegen specifieke problemen aanlopen die te maken hebben met hun beperkingen. De problemen van deze leerlingen bevinden zich meestal op een aantal terreinen: sociaal en communicatief functioneren, plannen en organiseren, omgaan met en kennen van hun beperkingen/mogelijkheden. Wanneer deze leerlingen de overstap maken van het PO naar het VO worden zij vaak sterk met hun beperkingen geconfronteerd. De manier van lesgeven en de schoolomgeving verandert immers enorm en doet een groter beroep op vaardigheden die zij veelal in mindere mate bezitten. Deze training ondersteunt het functioneren binnen de school op de drie bovengenoemde terreinen en spitst zich toe op de individuele problemen die de leerlingen hebben, maar ook op hun sterke kanten.

Algemeen doel van de training

Door de training worden deze leerlingen meer competent in hun functioneren in het voortgezet onderwijs en krijgen zij het extra steuntje in de rug wat zij soms nodig hebben.

Methodiek die wordt gebruikt tijdens de training

Tijdens de training wordt materiaal gebruikt uit diverse praktische werkboeken, toegespitst op de door de leerlingen ervaren probleemgebieden.

- Navigeren in de sociale wereld: J. Mc Afee
- Executieve functies bij kinderen en adolescenten: Dawson, Guare
- Ik ben speciaal: P. Vermeulen

Doelgroep voor de training

Leerlingen, gediagnosticeerd met een autismespectrumstoornis, in de onderbouw van het VO, liefst leerlingen uit de brugklas. Individuele psycho-educatie rondom ASS heeft voor de leerling reeds plaatsgevonden.

Inhoud van de training

De training bestaat uit 10 bijeenkomsten van ongeveer 1 uur per bijeenkomst.

In de verschillende bijeenkomsten worden, aan de hand van werkmateriaal uit de bovengenoemde boeken, de competenties van de leerlingen vergroot en versterkt. Daarbij is aandacht voor:

- Psycho-educatie gericht op ASS in het VO: sterke en zwakke kanten van de leerling
- Sociaal en communicatief: handvatten op sociaal gebied
- Plannen en organiseren: ondersteunen van verminderd functioneren op dit gebied

Via de email (E-coaching) worden de leerlingen gedurende de training extra ondersteund.

Training voor sociaalangstige leerlingen: VRIENDEN programma**Wat is het Vriendenprogramma?**

Het Vriendenprogramma is gericht op de vroege preventie en behandeling van kinderen en jeugdigen met angstklachten. Het is gericht op het vergroten van de emotionele veerkracht en het zelfvertrouwen van kinderen en jeugdigen en het aanleren van vaardigheden om hun problemen op te lossen en moeilijke situaties aan te pakken. Dit beschermt hen tegen toekomstige stress.

Wat biedt het Vriendenprogramma?

Vrienden is een afkorting die staat voor: **Voel** je je bang, **Rust** en ontspan je lekker, **In** jezelf denken, **Eigen** plan maken, **Netjes** gedaan, **Doe** je oefeningen, **EN** rustig blijven. De letters van het woord vormen de bakens waarmee een angstig kind kan leren zijn angstgevoel onder controle te houden en niet in paniek te raken. Het programma geeft uitleg over angstgevoelens en leert kinderen vaardigheden zoals: het herkennen van lichaamssignalen van angst, ontspannings- en ademhalingsoefeningen, het vervangen van negatieve gedachten door positieve en helpende gedachten, probleemoplossende vaardigheden, het aanpakken van angstgevoelens middels een stappenplan en het uitbreiden van de sociale contacten. Het programma leert kinderen om angstsignalen van hun lichaam te herkennen en vaardigheden te ontwikkelen om met deze angsten om te gaan. Ze leren hun 'niet-helpende' negatieve gedachten om te zetten in 'helpende positieve' gedachten. Met deze vaardigheden kunnen ze zelf actief aan de slag om hun eigen angsten en problemen aan te pakken.

Programma

Het Vriendenprogramma is een cognitief gedragstherapeutisch protocollair programma voor de behandeling van angst en depressie bij jongeren (12 t/m 16 jaar). Het kan individueel en in groepsverband worden ingezet. Uit efficiëntie overweging wordt de voorkeur gegeven aan groepsgewijze uitvoering van dit programma. Dat gebeurt in 10 bijeenkomsten.

Doelgroep

In elke klas zitten leerlingen met angstklachten. Het zijn veelal gevoelige, onzekere, verlegen kinderen die zo weinig mogelijk willen opvallen. Ze kunnen veel tobben over alles wat er mis zou kunnen gaan. Er is sprake van een stille lijdenslast bij deze kinderen. Ze willen niet anders zijn dan andere leerlingen en kunnen zich schamen voor hun angsten. Als deze angsten niet worden behandeld, is de kans groot dat ze leiden tot een angststoornis of depressie op volwassen leeftijd. Het is daarom belangrijk dat in aanleg aanwezige angst bij kinderen tijdig wordt gesignaleerd. Docenten spelen hierbij een belangrijke rol.

In principe heeft ieder kind baat bij het programma Vrienden. Ze leren er levensvaardigheden mee, zoals zich bewust worden van hun eigen negatieve gedachten en deze proberen te vervangen door positieve, waar ze in de loop van hun verdere leven veel aan kunnen hebben.

Training voor leerlingen die moeite hebben in de sociale omgang: SOVA**Wat biedt de sociale vaardigheidstraining?**

Goede sociale vaardigheden spelen een belangrijke rol in het leven. Kinderen die sociaal vaardig zijn, zijn populair. Daarentegen worden kinderen die minder sociaal vaardig zijn, vaak afgewezen door leeftijdsgenoten en hebben ze regelmatig ook aanpassingsproblemen. Kinderen die moeite hebben met sociale vaardigheden belanden vaak ook in een vicieuze cirkel. Doordat ze moeite hebben met het leggen van sociaal contact worden ze buiten gesloten. Hierdoor kunnen ze geen ervaring op doen in sociale vaardigheden en raken ze nog meer achterop. Het is belangrijk om deze problemen aan te pakken omdat de problemen in de loop der jaren eerder toenemen dan afnemen. En sociale problemen leiden vaak weer tot andere problemen zoals een groeiende achterstand in schoolprestaties. In deze SOVA-training staan de basis sociale vaardigheden centraal, met als doel bewustwording en het intraineren van sociale vaardigheden.

Algemene doelen van de training

De SOVA-training geeft een aanzet tot gedragsverandering. De jongeren krijgen inzicht in hun gedrag en worden zich bewust van hun gedrag. De jongeren leren vaardigheden om:

- Het eigen gedrag te onderzoeken
- Sociale situaties te kunnen inschatten
- Vermijdend gedrag te voorkomen
- Hun eigen 'ik' centraal te stellen binnen de sociale omgeving

Methodiek van de sociale vaardigheidstraining

Bij deze vaardigheidstraining wordt gebruik gemaakt van elementen uit diverse gedragsregulerende programma's. De interventies en methodes die gebruikt worden komen o.a. voort uit de cognitieve gedragstherapie van Aaron Beck. Daarnaast worden elementen uit de NLP van John Grinder en Richard Bandler gebruikt om de rol van taal op gedachten en gevoelens duidelijk te maken en het effect daarvan in contact met anderen. Er wordt veel gebruik gemaakt van dramatechnieken vanuit Vocie Dialogue. Hierbij worden leerlingen geleerd om op een andere manier naar zichzelf te gaan kijken en zichzelf te beschouwen als een persoon die niet uit één, maar uit een heleboel 'ikken' bestaat. Elk mens heeft verschillende kanten, delen of subpersonen die allemaal met andere ogen naar de wereld

kijken. Ze houden er verschillende gewoonten op na en hebben andere gevoelens en gedachten. Het is leuk om leerlingen zo naar zichzelf te laten kijken en het biedt een aantal voordelen. Zo wordt het helder waarom sommige mensen een specifiek iemand meteen aantrekken en anderen juist niet. En het wordt makkelijker te begrijpen waarom de leerling soms dingen doet, zelfs als dat niet hetgeen is wat hij/zij zou willen doen.

Doelgroep voor de sociale vaardigheidstraining

Er worden twee groepen leerlingen samengesteld:

- Leerlingen uit het PRO en Vmbo BBL/Lwoo
- Leerlingen Vmbo KBL, Vmbo-T, Havo en Vwo

Voor beide groepen leerlingen gaat het om jongeren die moeite hebben met hun eigen emoties en gedrag. Het uitgangspunt in de training is onderzoek bij jezelf in relatie met de ander. Veel gestelde vragen waarin de reflectie centraal wordt gesteld gedurende het intrainen van sociale vaardigheden zijn "wie ben ik en hoe kom ik over?" Om deel te nemen aan de training is het vereist dat de leerling gemotiveerd is om iets aan het gedrag te doen en dat zowel de ouder(s)/verzorger(s) als de docenten bereid zijn om de leerling hierbij te helpen.

Programma van de sociale vaardigheidstraining

De training bestaat uit 10 bijeenkomsten van ongeveer 2 uur per bijeenkomst voor de leerlingen uit het Vmbo-KBL, Vmbo-T, Havo en Vwo en een aangepaste training van meer bijeenkomsten met een minder grote tijdsinvestering voor de leerlingen uit het Praktijkonderwijs en het Vmbo BBL/Lwoo.

Tijdens elke training wordt gestart met een theoretische inleiding. Vervolgens wordt geoefend met creatieve en actieve werkvormen, waarmee de jongeren worden geprikkeld om situaties in de praktijk met elkaar te delen met als doel kijken naar het eigen gedrag. De jongeren brengen de geleerde vaardigheden en technieken daardoor meteen in de praktijk. Bewustwording en persoonlijke groei staan gedurende de trainingsbijeenkomsten centraal.

De onderstaande thema's komen aan bod, waarbij per thema een aantal bijbehorende doelen is geformuleerd.

- Luisteren
- Contact maken
- Complimenten en kritiek
- Plagen en pesten
- Gevoelens, Gedachten & Gedrag
- Groepsdruk & opkomen voor jezelf luisteren
- Grenzen
- Emoties in beeld

De trainingsbijeenkomsten worden, al naar gelang de problematiek van de groep, flexibel ingevuld met eerder genoemde thema's, die aansluiten bij de hulpvragen van de jongeren.

Training voor leerlingen met agressief en oppositiek gedrag: ZELFCONTROLE

Wat biedt de vaardigheidstraining op het gebied van de zelfcontrole?

Boos zijn is een emotie die er net als alle andere emoties mag zijn. Maar sommige jongeren worden zo boos, dat ze daardoor in de problemen raken. In deze training staat het trainen van vaardigheden centraal, met als doel bewustwording, zelfcontrole en positief denken.

Algemene doelen van de training

De training geeft een aanzet tot gedragsverandering. De jongeren krijgen inzicht in hun gedrag en worden zich bewust van hun gedrag. De jongeren leren vaardigheden om:

- Het eigen gedrag te onderzoeken
- Boos gedrag te reguleren
- Opstandig gedrag te voorkomen
- Boosheid op een andere manier te uiten

Methodiek van de zelfcontroletraining

Bij deze vaardigheidstraining wordt gebruik gemaakt van elementen uit diverse gedragsregulerende programma's, waaronder de Equiptraining, de Agressie Regulatie Training en de Rots & Water training. Daarnaast wordt veel gebruik gemaakt van dramatechnieken vanuit Voice Dialogue. Hierbij wordt aan leerlingen geleerd om op een andere manier naar zichzelf te gaan kijken en zichzelf te beschouwen als een persoon die niet uit één, maar uit een heleboel 'ikken' bestaat. Elk mens heeft verschillende kanten, delen of subpersonen die allemaal met andere ogen naar de wereld kijken. Ze houden er verschillende gewoonten op na en hebben andere gevoelens en gedachten. Het is leuk

om leerlingen zo naar zichzelf te laten kijken en het biedt een aantal voordelen. Zo wordt het helder waarom sommige mensen een specifiek iemand meteen aantrekken en anderen juist niet. En het wordt makkelijker te begrijpen waarom de leerlingen soms dingen doet, zelfs als dat niet hetgeen is wat hij/zij zou willen doen.

Doelgroep voor de zelfcontroletraining

Er worden twee groepen leerlingen samengesteld:

- Leerlingen uit het Vmbo BBL/KBL en Vmbo-T
- Leerlingen Havo en Vwo

Voor beide groepen gaat het om jongeren die moeite hebben met het onder controle houden van hun emoties en gedrag. Om deel te nemen aan de training is het vereist dat de leerling gemotiveerd is om iets aan het gedrag te doen en dat zowel de ouder(s)/verzorger(s) als de docenten bereid zijn om de leerling hierbij te helpen.

Programma van de Zelfcontrole

De training bestaat uit 10 bijeenkomsten van ongeveer 2 uur per bijeenkomst. Tijdens elke training wordt gestart met een theoretische inleiding. Vervolgens wordt geoefend met creatieve en actieve werkvormen, waarmee de jongeren worden geprikkeld om situaties in de praktijk met elkaar te delen met als doel kijken naar het eigen gedrag. De jongeren brengen de geleerde vaardigheden en technieken daardoor meteen in de praktijk. De onderstaande thema's komen aan bod, waarbij per thema's een aantal bijbehorende doelen is geformuleerd.

- Gevolgen van negatief gedrag
- Denkpatronen (positieve en negatieve gedachten)
- Gevoelens, gedachten & gedrag
- Vooruit denken
- Grenzen
- Groepsdruk
- Opkomen voor je mening
- Omgaan met kritiek
- Assertieve technieken
- Omgaan met beschuldigingen en last hebben van een ander

De trainingsbijeenkomsten worden, al naar gelang de problematiek van de groep, flexibel ingevuld met eerder genoemde thema's, die aansluiten bij de hulpvragen van de jongeren.

Training van het werkgeheugen en de concentratie: COGMED

Via het Samenwerkingsverband VO Delfland kan een COGMED training worden aangevraagd. Deze training is gericht op het verbeteren van werkgeheugen en het verminderen van aandacht problematiek. De training is digitaal te volgen en elke week wordt er geëvalueerd met de betreffende begeleider. De training is geschikt voor leerlingen uit alle leerjaren.

Faalangstreductietraining

Leerlingen bij wie de prestaties achterblijven door een hoge faalangst, kunnen hiervoor begeleiding krijgen. Ook hiervoor verricht de school een intern onderzoek. De begeleiding wordt gegeven door gespecialiseerde leerkrachten in klas 1, klas 2 en in de examenklas. Deze leerlingen kunnen ook in aanmerking komen voor een sociale vaardigheidstraining. Zij leren dan beter om te gaan met zichzelf en met andere leerlingen. De begeleiding van de training wordt gegeven door een leerlingbegeleider.

4.3 Ondersteuning in de thuissituatie

Jeugdmaatschappelijk werk

Jeugdformaat

Iedere locatie beschikt over een Jeugdmaatschappelijk werker van Jeugdformaat. Wanneer een leerling is aangemeld gaat deze JMW-er vaak op huisbezoek en kan tot vijf gesprekken met een leerling of zijn/haar ouder(s)/verzorger(s) voeren. De JMW-er kan ook als tussenpersoon optreden bij het zoeken naar verdere hulpverlening.

4.4 Grenzen aan de ondersteuning

Helaas zijn er grenzen aan de ondersteuning die onze school kan bieden. Indien de onderwijs- en opvoedbehoeften van de leerling de mogelijkheden van onze basis- en extra ondersteuning te boven gaan, kunnen wij binnen onze school geen passende onderwijsplaats bieden. In overleg met ouder(s)/verzorger(s) en leden van de toewijzingscommissie ondersteuningsaanbod wordt dan bekeken of deze leerling kan worden doorgeleid naar één van de scholen binnen ons samenwerkingsverband die de ondersteuningsmogelijkheden wel in huis heeft, dan wel dat een plaatsing in de bovenschoolse Flexvoorziening of het Speciaal Onderwijs voor deze leerling meer voor de hand ligt.

Een andere belemmering zou kunnen zijn dat we te veel leerlingen zich aanmelden, die gebruik willen maken van ons ondersteuningspakket. Ook dan is het mogelijk dat we contact opnemen met het Samenwerkingsverband om te zoeken naar andere oplossingen.

5. Organisatie van de onderwijs ondersteuningsstructuur

5.1 Contactgegevens ten behoeve van de aansturing van de interne onderwijsondersteuning

Naam en contactgegevens locatie Molenhuispad:	
Havo Onderbouw: Dhr. N. Duivenvoorden Molenhuispad 1 2614 GE Delft 015 – 268 43 30	Vwo Onderbouw: Mw. S.J.M. Secker-Korte Molenhuispad 1 2614 GE Delft 015 – 268 43 30
taken/ verantwoordelijkheden	taken/ verantwoordelijkheden
<ul style="list-style-type: none"> • Teamleider onderbouw • Intake leerlingen • Inzet personeel • onderwijsarrangementen 	<ul style="list-style-type: none"> • Teamleider onderbouw • Intake leerlingen • Inzet personeel • onderwijsarrangementen

Havo Bovenbouw: Mw. M.E. Heutink Molenhuispad 1 2614 GE Delft 015 – 268 43 30	Vwo Bovenbouw: Mw. J.G.V. Schokkenbroek-Smit Molenhuispad 1 2614 GE Delft 015 – 268 43 30
taken/ verantwoordelijkheden	taken/ verantwoordelijkheden
<ul style="list-style-type: none"> • Teamleider onderbouw • Intake leerlingen • Inzet personeel • onderwijsarrangementen 	<ul style="list-style-type: none"> • Teamleider onderbouw • Intake leerlingen • Inzet personeel • Onderwijsarrangementen

Zorgcoördinator: Dhr. C.F.E. van Rees Molenhuispad 1 2614 GE Delft 015 – 268 43 30
taken/ verantwoordelijkheden
<ul style="list-style-type: none"> • Zorgcoördinator • Onderwijs/Zorgarrangementen • Verwijzing naar externe zorg

5.2 Functionarissen binnen de school

Voor de ondersteuning bij het uitvoeren van de preventieve en (licht) curatieve interventies heeft de school de onderstaande deskundigheid in huis
Zorgcoördinator
Taalcoördinator
Rekencoördinator
Specialist ernstige lees- en spellingsproblemen/dyslexie
Specialist ernstige rekenproblemen/dyscalculie
Verzuimcoördinator
Vertrouwenspersoon
Counselor/leerlingbegeleider
Trainer faalangst/examenvrees
Trainer sociale vaardigheid (basistraining)
Beroepskeuzebegeleider
Aandachtsfunctionaris kindermishandeling/huiselijk geweld
Stagebegeleider
EHBO-er
Onze school beschikt tevens over de onderstaande deskundigheid
Orthopedagoog

5.3 Contactgegevens eerste aanspreekpunt samenwerkende partners in onderwijs en zorg

	SWV VO	JMW	CJG	Leerplicht
	Naam en contactgegevens:	Naam en contactgegevens:	Naam en contactgegevens:	Naam en contactgegevens:
Contact-gegevens eerste aanspreekpunt externe deskundigenpool	Trudie Klooster Postbus 1013 2600 BA Delft 015 – 285 55 54 06 – 48 97 80 64 <i>tklooster@swvvo-delft.nl</i>	Brenda de Heij Handellaan 1069 2625 SN Delft 0900 – 120 21 50 <i>b.deheij@jeugdformaat.nl</i> Nienke Verbeek Handellaan 1069 2625 SN Delft 0900 – 120 21 50 <i>n.verbeek@jeugdformaat.nl</i>	Anneke Luning Postbus 6080 2702 AB Zoetermeer 079 – 343 54 88 <i>a.luning@jgzzhw.nl</i> Erik Verhaar Reinier de Graafweg 7a Postbus 692 2600 AZ Delft 015 - 219 09 37 <i>e.verhaar@bjzzhw.nl</i> Marit Borgia Postbus 6080 2702 AB Zoetermeer 079 – 343 54 88 <i>m.borgia@jgzzhw.nl</i>	Ram Budhathoki Leerplicht Delft Afd. onderwijs Postbus 111 2600 AC Delft 06 – 52 73 92 72

5.4 Inzet van specialisten vanuit de expertisepool

De school werkt samen met specialisten vanuit het SWV en de ketenpartners als de ondersteuningsbehoeften van de leerling de eigen mogelijkheden van de school overstijgen
Extra ondersteuning op gebied van onderwijs
<ul style="list-style-type: none"> • Gedragswetenschappers SWV VO Delflanden • Onderwijsspecialisten SWV VO Delflanden • Specialisten vanuit cluster 1 • Specialisten vanuit cluster 2 • Specialisten vanuit cluster 3 • Specialisten vanuit cluster 4 • Extern aangestelde onderwijsspecialisten

Extra ondersteuning op gebied van opvoeding en hulpverlening
<ul style="list-style-type: none"> • Jeugdmaatschappelijk werkers Kwadraad en Jeugdformaat
<ul style="list-style-type: none"> • Medewerkers GGZ
<ul style="list-style-type: none"> • Medewerkers MEE
<ul style="list-style-type: none"> • Medewerkers BJZ
<ul style="list-style-type: none"> • Ambulant begeleiders Jeugdformaat
<ul style="list-style-type: none"> • Medewerkers verslavingszorg
<ul style="list-style-type: none"> • Informele hulpverlening
Extra ondersteuning op medisch gebied
<ul style="list-style-type: none"> • Schoolarts
<ul style="list-style-type: none"> • Schoolverpleegkundige
Extra ondersteuning op gebied van veiligheid, verzuim en schooluitval
<ul style="list-style-type: none"> • Leerplicht Delft
<ul style="list-style-type: none"> • Politie Delft
Onze school werkt tevens samen met:
<ul style="list-style-type: none"> • Onderwijs aan het zieke kind (ZieZon en HCO)

6. Samenwerking

Binnen ons samenwerkingsverband en voor onze school geldt
De school werkt binnen het samenwerkingsverband samen aan een effectieve ondersteuningsstructuur
De school is op diverse niveaus vertegenwoordigd binnen het samenwerkingsverband.
Het schoolondersteuningsprofiel voldoet tenminste aan het overeengekomen niveau van basisondersteuning.
De school concretiseert en operationaliseert het onderwijs- en zorgbeleid, binnen de kaders van het schoolondersteuningsprofiel.
De school komt de werkafspraken na die zijn vastgelegd in het schoolondersteuningsprofiel.
De school levert een actieve bijdrage aan het versterken van de onderwijzorgstructuur binnen de schoollocatie en tussen de schoollocaties in het samenwerkingsverband VO Delflanden.
Het schoolondersteuningsprofiel van de school maakt deel uit van een dekkend regionaal aanbod aan onderwijsondersteuning.
De school informeert jaarlijks het samenwerkingsverband over het rendement van de geboden ondersteuning en begeleiding.
De school legt jaarlijks verantwoording af over de besteding van de toegekende ondersteuningsmiddelen.

7. Kwaliteitsbeleid op gebied van zorg en ondersteuning

Voor onze school geldt
De school voldoet aan de indicatoren in het waarderingskader van de Inspectie.
De school formuleert doelen voor het ondersteuningsaanbod binnen de school en beschrijft hoe zij die doelen wil realiseren.
De school heeft de medezeggenschap op het schoolondersteuningsprofiel conform de WMR geregeld.
De school registreert welke ondersteuning en begeleiding zij aan leerlingen met (extra) onderwijs- en/of opvoedbehoeften bieden.
De school evalueert met leerling en ouder(s)/verzorger(s) de inzet en de opbrengsten van de ondersteuning en begeleiding aan de hand van het handelingsplan/ontwikkelperspectief.
Het rendement van de genomen ondersteuningsmaatregelen wordt bewaakt door de zorgcoördinator onder eindverantwoordelijkheid van de directie.
Rapportage over het rendement vindt plaats volgens een binnen de school vastgesteld format.
De school evalueert jaarlijks de effectiviteit van de ondersteuningsstructuur.
De school evalueert jaarlijks met de kernpartners de inzet en opbrengst van de ondersteuning en begeleiding.
De school evalueert jaarlijks of de ondersteuningsmiddelen goed zijn ingezet.
De school gebruikt de evaluaties van effectiviteit en rendement als basis voor een bijgestelde werkagenda en/of schoolondersteuningsprofiel.

8. Jaarwerkplan 2013 – 2015

Ontwikkelpunten, doelen, ambities met betrekking tot de intake en plaatsingsprocedure
--

1. Verbeteren plaatsingsprocedure door middel van aanmeldformulier, ingevuld door ouder(s)/verzorger(s).

Ontwikkelpunten, doelen, ambities met betrekking tot het leerlingvolgsysteem

1. Structurele inzet van het LVS om dreigende uitval te voorkomen.

Ontwikkelpunten, doelen, ambities met betrekking tot het mentoraat

Ontwikkelpunten, doelen, ambities met betrekking tot de ondersteuning op didactisch/cognitief gebied

1. Docenten verder bekwamen in het omgaan met verschillen binnen de klassensituatie.

Ontwikkelpunten, doelen, ambities met betrekking tot de ondersteuning op sociaal-emotioneel gebied en gedrag

1. Docenten verder bekwamen in het omgaan met verschillen binnen de klassensituatie.
2. Docenten verder bekwamen in de kennis over- en het signaleren van: Ass, Adhd of depressie en verslaving.

Ontwikkelpunten, doelen, ambities met betrekking tot de extra ondersteuning in samenwerking met de partners in onderwijs en zorg

1. Onderzoek naar de haalbaarheid van het opzetten van een OPDC in Delft.

Ontwikkelpunten, doelen, ambities met betrekking tot de samenwerking

1. Uitbreiden - en onderhoud van contacten met bedrijven/instellingen.

Ontwikkelpunten, doelen, ambities met betrekking tot het kwaliteitsbeleid
--

1. Onderzoek naar de werkdruk onder personeel.
2. Onderzoek naar de relatie van gegeven adviezen en het uiteindelijk resultaat van leerlingen.
3. Jaarlijks bijwerken van de gegevens in Vensters voor verantwoording.